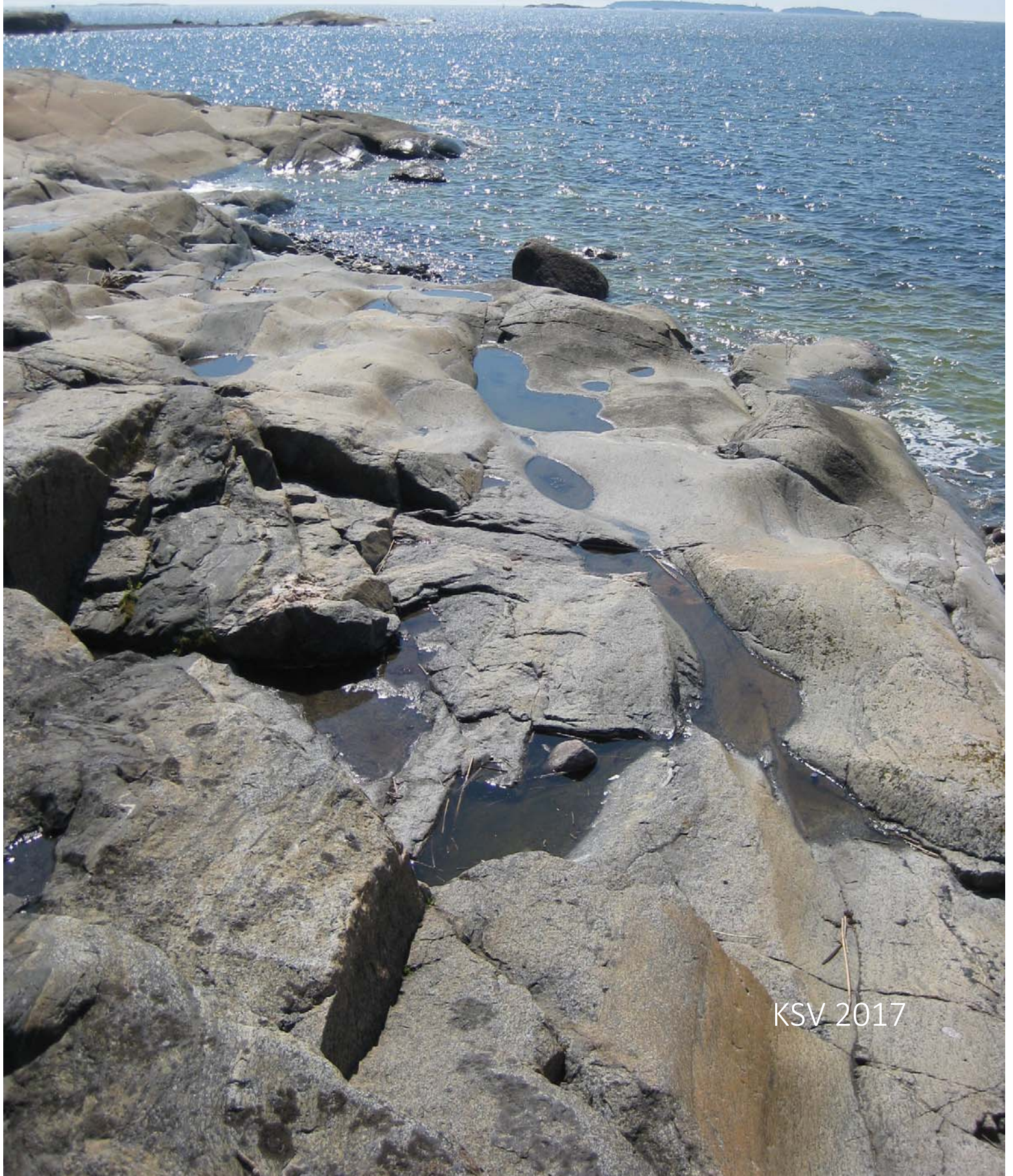

Itäisen saariston maisema ja luonto

Saarikohtainen selvitys kaavalehdittäin

KSV 2017

ITÄISEN SAARISTON MAISEMA JA LUONTO

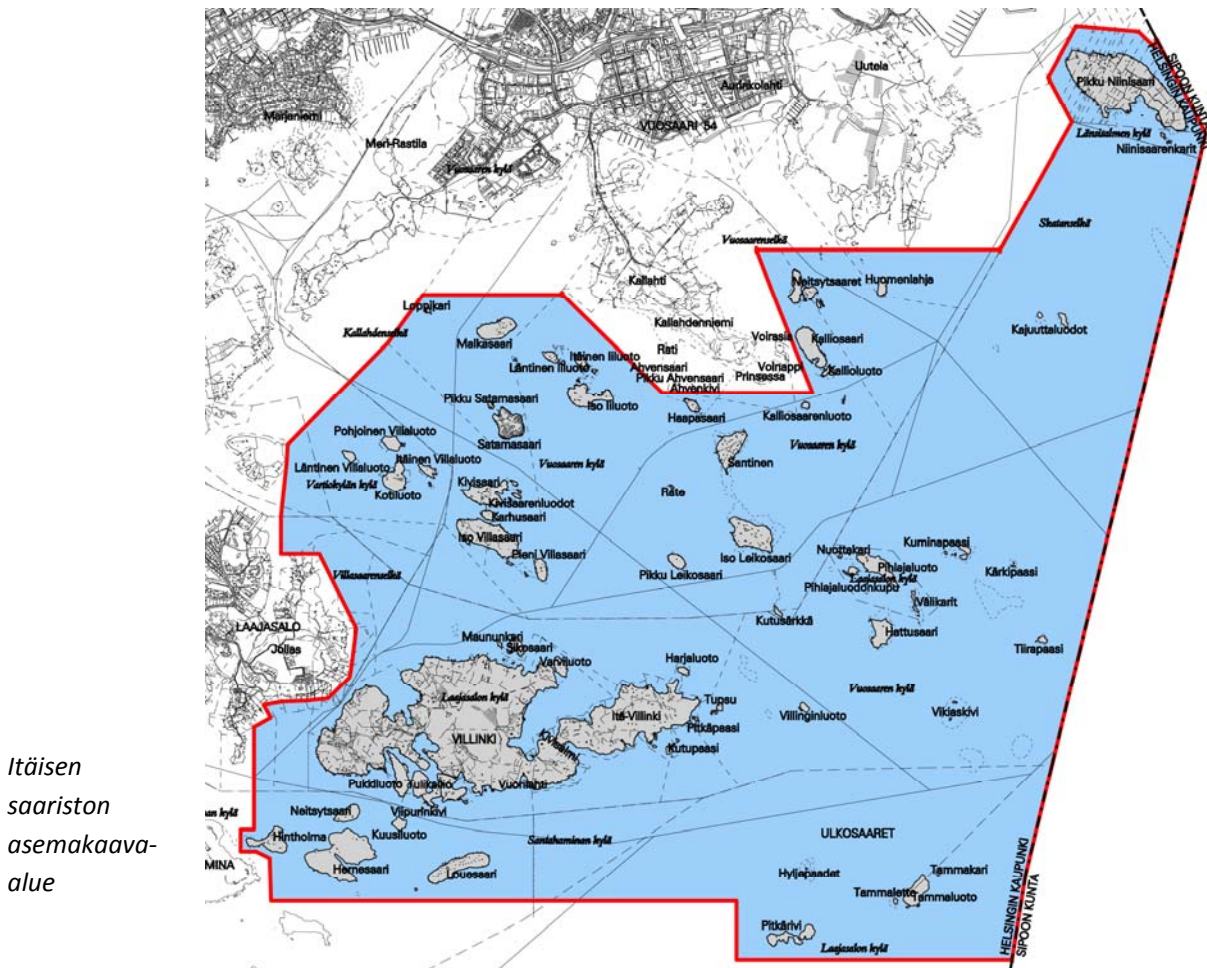
Saarikohtainen selvitys kaavalehdittäin

Itäisen saariston maisema ja luonto -selvitys on laadittu Helsingin Itäisen saariston kaavoitusta varten. Selvitys perustuu kaavoitustyön aikana tehtyihin maastokäynteihin kesinä 2012, 2013, 2015 ja 2016 (Johanna Backas, Riitta Salastie, Niina Strenge, Raimo Pakarinen, Terhi Kuusisto, Henrik Ahola) sekä edeltäviin maastotöihin vuosilta 2007-2009 (Anu Mansikka, Anna-Kaisa Aalto, Anna-Maaria Narvala). Maastokäyntien aikana otetut kuvat ovat Kaupunkisuunnitteluviraston arkistossa.

Luontotiedot ovat Helsingin luontojärjestelmästä (6.2.2017). Luontotietojärjestelmästä on ollut käytössä virkamiesversio. Yleisöversio löytyy internetistä Helsingin kaupungin karttapalvelusta <http://kartta.hel.fi/> kohdasta Ympäristö ja luonto.

Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä on jaettu kolmeen arvoluokkaan, jotka ovat I, II, ja III. Geologiset kohteet on jaettu luokkiin 1-3. Arvoluokka I tarkoittaa kohdetta, joka on hyvin arvokas. Arvoluokka II tarkoittaa kohdetta, joka on huomattavan arvokas ja arvoluokka III kohdetta, joka on kohtalaisen arvokas. Tässä liitteessä on viitattu näihin luokkiin (esim. II.1k).

Selvityksen on laatinut maisema-arkkitehti Niina Strenge Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston ympäristötoimistossa.

Näkymä Itäiseen saaristoon Vartiosaaren näköalakalliolta.

Itäisen saariston maisema

Helsingin itäistä saaristoa rajaavat lännessä Laajasalo ja Santahamina ja idässä Helsingin ja Sipoon välinen raja. Uloin merialue saarineen ja luotoineen jää kaava-alueen ulkopuolelle. Kaava-alueeseen kuuluu 36 saarta, 22 karia ja luotoa sekä näitä ympäröivät vesialueet.

Pääosa Itäisestä saaristosta kuuluu saaristovyöhykejaossa selkävesien vyöhykkeelle, jolle ominaista on rajautuminen mannerrannikkoon, puustoiset saaret sekä merinäkyvät, joita rytmittävät erikokoiset ja -luonteiset saaret. Selät ovat kaksijakoisia; pohjoisosat ovat mantereisia, reheviä ja osin rakennettuja, mutta etelässä selät ovat jo huomattavan mereisiä. Osa saarista kuuluu ulkosaaristoon, jolle ominaista on saarten kalliisuus ja vähäpuustoisuus tai puuttomuus. Selät ovat laajoja, eivätkä pienet, toisistaan kaukana sijaitsevat saaret muodosta selkeitä maisematiloja. Ulkosaaristossa avautuu avomerinäkyksiä ja vapaata horisonttia.

Itäisessä saaristossa on saaria yhtä tiheästi kuin Saaristomerellä. Tämä Suomen rannikkoseudulle tyypillinen ominaisuus on maailmanlaajuisesti poikkeuksellista Saaristomerellä ollessa yksi koko maailman tiheimmistä saaristoista saarten lukumäärän suhteen. Myös pääkaupunkiin kuuluva saaristo on erikoisuus kansainvälisellä tasolla.

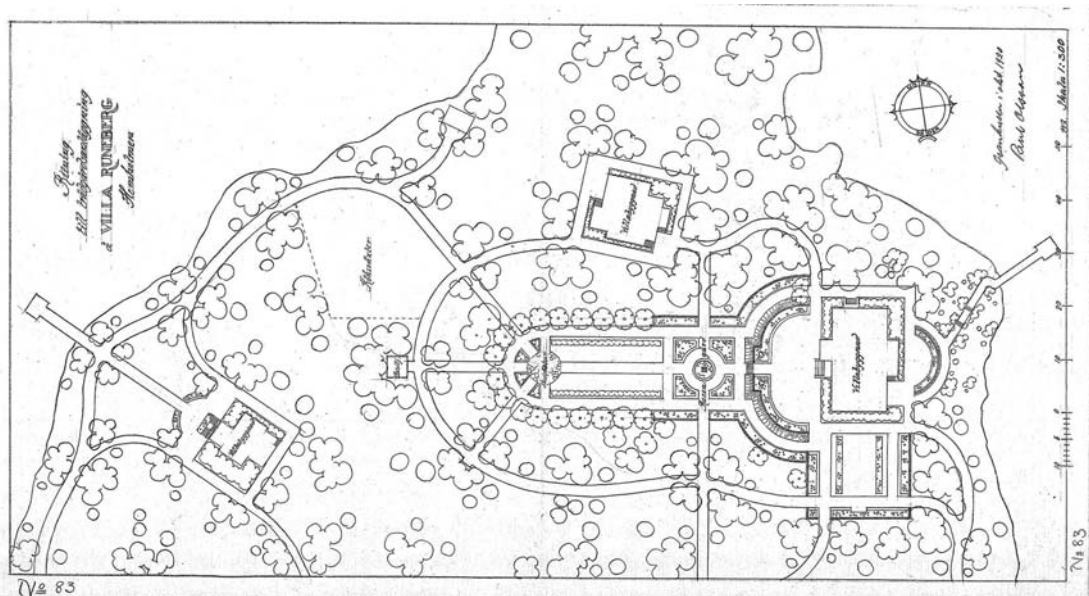
Itäiselle saaristolle tyypillistä ovat kalliiset saaret, joilla on pyöreähkö profiili - selvän poikkeuksen tästä tekee hiekkaisen ja suhteellisen loivien Santisen, Iso-Leikosaaren ja Kutusärkän muodostama Kallahden harjun jatke. Ulkosaaristoon saakka saaret ovat pääosin puustoisia ja reheviä näköisiä. Itäisessä saaristossa erottuu useampia pieniä saariryhmiä, kuten liluodot, Villaluodot Kotiluodon kanssa sekä Pihlaja-luoto Hattusaaren, Pihlajaluodonkuvun ja niitä ympäröivien särkkien ja karien kanssa. Saarissa on yllättävän paljon vaihtelua, läheisetkin saaret voivat olla luonteeltaan hyvin poikkeavia, kuten kalliainen ja äkkijyrkkä Haapasaari loivan ja hietikkoisen Santisen vieressä.

Jääkauden vaikutukset näkyvät Itäisessä saaristossa monin paikoin: saariston silokalliot ovat mannerjään hiomia ja suuret siirtolohkareet ja louhikot jäään kuljettamia. Jääkauden lopulla, 13 000 vuotta sitten, sulavan mannerjään reuna vetäytyi rannikon yli. Sulava mannerjää synnytti harjuja, joista esimerkiksi Kallahdenniemenharju jatkuu meren alle, noustakseen välillä esiin saarina ja luotoina, kuten Santisena, Iso-Leikosaarena ja Kutusärkkänä. Mannerjään vetäytymisestä lähtien alueella on jatkunut maankohoaminen nykypäiviin asti (n. 2,5 mm vuodessa nykyään). Itäisen saariston pienimmät ja matalimmat luodot ovat olleet merenpinnan yläpuolella vasta muutamia satoja vuosia.

Itäisen saariston näkyville erityisen ominaista on kerroksellisuus, näkymissä on saaria lähellä ja kaukana, pitkät näkymät suoraan horisonttiin ovat harvemmassa. Koko Itäisen saariston siluetti on ehjä ja yllättävän luonnontilainen - Itäinen saaristo näyttää edelleen samanlaiselta kuin sata vuotta vanhoissa valokuviissa. Myös rannat ovat pääosin luonnontilaisia. Maisemassa selvästi erottuvat rakennetut kohdat ovat Vuosaaren Aurinkolahti, Vuosaaren satama ja Itäkeskuksen torni. Keskusta jää Santahaminan taakse näkymättömiin, paitsi ulkosaaristossa sijaitsevan Tammaluodon kalliolta avautuvassa hienossa näkymässä Porkkalanniemeltä Sipooseen asti.

Maastonmuodoiltaan Itäinen saaristo on vaihteleva. Kaava-alueen korkein kohta osuu Villingin luoteiskulmaan (+25,5 mpy), mutta useissa, melko pienissäkin saarissa päästään lähemmäs pariakymmentä metriä. Saaristossa on myös hyvin matalia ja loivia saaria kuten Iso-liluoto, Sikosaari tai Pieni Satamasaari. Muodoltaan pääosa saarista on ehyitä, mutta muutama on polveilevia, kuten Villinki, Hernesaari tai Iso-liluoto. Rantatyyppejä on äkkijyrkistä kalliorannoista loiviin silokallioihin ja luonnonhiekkarannoista lohkarikkoihin; pehmeikkö- tai kaislikkorantoja on vähän. Usein etelärannat ovat rantavoimien kulutuksesta avoimempia. Veden keskisyvyys sisälahdilla on vain muutamia metrejä, mutta saaristovyöhykkeellä se vaihtelee 10-20 metriin, lukuun ottamatta Kallahdenniemen vedenalaisia osia, jotka ovat matalikoita.

Luonnontilaisesta ilmeestään huolimatta Itäinen saaristo on myös kulttuurimaisemaa. 1800-luvun loppupuolella alkoi saariston kesäasuminen. Kesähuviloiden yhteydessä oli suuria puutarhoja vapaa-ajanviettoon ja ruokatalouden tueksi. Nämä puutarhat olivat usein aikansa nimekkäimpien maisema-arkkitehtien suunnittelema ja taidokkaasti rakennettuja erilaisine kivisine rakenteineen. Jotkut puutarhat ovat edelleen kunnossa, toiset ovat päässeet villiintymään tai katoamaan, mutta edelleen maastossa on paljon jälkiä näistä puutarhoista. Kaupunkiympäristössä suuret puutarhat ovat tuhoutuneet, mutta saaristossa niiden osana on usein ollut hidas rapistuminen; vieläkin löytyy maastossa paljon jälkiä näistä puutarhoista, kuten kivirakenteita ja vanhaa puutarhakasvillisuutta. Jotkin puutarhat olisi mahdollista vielä palauttaa, kuten Runeberg -suvun entinen puutarha Kotiluodossa, josta on laadittu ympäristöhistoriallinen selvitys.

Paul Olssonin puutarhasuunnitelma vuodelta 1920 Kotiluodon Villa Runebergia varten.

Kivisaaren luodot on yksi Itäisen saariston luonnonsuojelualueista.

Itäisen saariston luonto

Itäisen saariston vaihtelevat olosuhteet ovat muodostaneet rikkaan ja monipuolisen saaristoluonnon.

Saaristossa on enemmän alkuperäistä kasvilajistoa kuin muualla Helsingissä; etenkin putkilokasvikanta on monipuolinen. Itäisessä saaristossa on useampia saaria, joissa on yli 100 putkilokasvilajia. Helsingin saaristossa ihmisen toiminta on vaikuttanut pitkään, mikä on vaikuttanut mm. kasvilajistoon. Saaret ovat valtaosin puustoisia, metsätyyppien vaihdellessa kuivista kallionlakimänniköistä reheviin kuusikoihin ja tervalepikoihin, jopa ulkosaaristolehtoihin. Kuivat kesät ovat aiheuttaneet tuhoja saaristometsissä.

Itäisen saariston linnusto on erittäin rikas, ja se on merkittävä lintujen pesimäalue. Alueella on useita arvokkaita lintukohteita sekä runsaan pesimälajistonsa että runsaan peruslajiston vuoksi. Saariston matalikoilla on myös muuttajien levähdyspaikkoja.

Itäisen saariston nisäkkäät ovat samoja kuin mantereella: mm. metsäjäniksiä, peltomyyriä, minkkejä ja supikoiria. Itäisen saariston nisäkkäistä huomionarvoisimpia ovat lepakot, jotka viihtyvät Villingin, Itä-Villingin, Hernesaaren, Neitsytsaaren ja Hintholman ympäristössä.

Itämeren vesi on murtovetä, joten Itäisen saariston kalasto koostuu sekä mereisistä että makean veden lajeista. Viimeisten vuosikymmenten aikana kalakantojen koostumukseen ovat vaikuttaneet mm. istutukset. Helsingin merialueelta tavataan noin 60 kalalajia. Paikallinen jätevesikuormitus, mutta myös

Suomenlahden ja Itämeren yleinen tila ovat kuormittaneet kalakantoja. Kuormituksen väheneminen 1980-luvun puolella välissä on muuttanut kalastoa paikoin ja jotain elpymistä on tapahtunut.

Helsingin edustalla meriveden laatu on kohtalainen, sinileväkukintoja esiintyy vaihtelevasti. Veden laatuun vaikuttavat mm. Suomenlahden yleinen tila sekä jokien kevät- ja syystulvat. Merenpohjan tila Itäisessä saaristossa on yleisesti hyvä tai vähintäänkin kohtalainen. Metsähallituksen vesiluonnonsuojeluyksikön kesällä 2013 tekemissä Helsingin merenpohjien tilaa koskevissa kenttäkartoituksissa todettiin, että Itäisen saariston alueelta löytyi erilaisia pohjatyyppejä aina laajoista hiekkapohja-alueista pehmeisiin liejupohjiin sekä kivikko- ja kalliopohjiin, joilla näille pohjatyypeille yleinen lajisto oli hyvin edustettuina. Kenttäkartoituksiin kuuluneilta alueilta ei löytynyt laajoja kuoilleita tai vakavasta hapettomuudesta kärsiviä alueita.

Luonnonsuojelu

Itäisessä saaristossa on paljon arvokkaita luontokohteita, jotka ovat suojeltuja tai rauhoitettuja.

Itäisessä saaristossa on Kallahden harju-, niitty- ja vesialueita käsittävä Natura-alue. Lisäksi Kallahdenniemi kuuluu valtakunnalliseen harjujen suojeluohjelmaan.

Luonnonsuojelualueita on kahdeksan eli Välikarit, Pihlajaluodonkupu, Kivisaaren luodot ja luotoja ympäröivä vesialue, Loppikari, Neitsytsaarten lintuluodot, Kalliosaarenluoto, Kallioluoto sekä Pikku Niinisaaren rantaniitty ja vesialue. Luonnonsuojelualueet ovat pääosin rauhoitettu linnuston perusteella.

Kaavojen suojelukohteita eli Luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteita on neljä: Kuminapaasi, Kajuuttaluodot, Santahaminan Hernesaari sekä Kallahden matalikko.

Luonnonsuojelulaisissa rauhoitettuja suojeltuja luontotyyppisiä on seitsemän eli Itä-Villingin merenrantaniitty, Hattusaaren hiekkarannat, Iso Leikosaaren merenrantaniitty, Iso Leikosaaren hiekkaranta, Santisen hiekkarannat, Kivisaaren merenrantaniitty sekä Pikku Niinisaaren merenrantaniitty. Suojeltuja lajikohteita on yksi eli Pihlajaluodon kenttäorakko.

Vesilain perusteella suojeltuja alueita on yksi, Villingissä sijaitseva Vuorilahdenlampi, joka on merestä irti kuroutunut kluuvilampi (glo-lampi), jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Tärkeitä lepakkoalueita on kolme: Villingin ja Itä-Villingin alue, Hernesaaren ja Neitsytsaaren alue sekä Jollaksen selän alue osittain.

Itäisessä saaristossa on yksi arvokas matelija- ja sammakkoeläinkohde Villingissä. Kaikki lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla rauhoitettuja. Ne kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden levähdys- ja lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä koko Euroopan Unionin alueella.

Itäisen saariston kaava-alueella on myös maakunnallisesti tärkeä lintuvesi, jota kutsutaan Kallahdenniemen vesiksi. Tärkeää lintuvettä luonnehtii harjun painuminen mereen muodostaen matalikoita ja särkkiä, jotka ovat tärkeitä vesilintujen ruokailualueita.

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmässä (LTJ) olevia arvokkaita kasvikohteita kaava-alueelta löytyy 17. Arvokkaita lintukohteita on 16. Arvokkaita geologisia kohteita on 20, jotka ovat pääosin siirtolohkareita.

Näkymä Neitsytsaarilta. Itäisen saariston näkymille ominaista on kerroksellisuus, näkymissä on saaria lähellä ja kaukana, pitkät näkymät suoraan horisonttiin ovat harvemmassa.

Kalliosaari, Kallioluoto, Kalliosaarenluoto, Läntinen ja Itäinen Neitsytsaari (Neitsytsaaret), Huomenlahja, Kajuuttaluodot

Kalliosaari (Bergholmen)

Kalliosaari on hieman yli 4 hehtaarin kokoinen ja sijaitsee lähellä manteretta Kallahdenniemen edustalla. Kalliosaari on helposti tunnistettava rantojen äkkijyrkistä kallioseinämistä ja saaren korkeasta hahmosta. Kallioisen saaren korkein kohta on + 18,7 mpy. Kalliosaaresta avautuu suora avoin näkymä Vuosaaren Aurinkolahteen sekä hienoja näköaloja Itäiseen saaristoon. Kalliosaari on melko metsäinen, puusto on mäntyvaltaista. Metsämaasto on lohkarikkoista saaren keskivaiheilla, itärannalla on pieni luonnonhiekkaranta. Korkeilla selännealueilla on kalliometsää ja jäkäläpeitteistä kalliota. Saarella ei ole nykyisin kesäasutusta, mutta aikoinaan ilmeisesti on ollut; paikoitellen näkyy puutarhakasvillisuuden jälkiä mm. perennoja ja sipulikukkia. Saari on Uudenmaan virkistysyhdistyksen omistama ja siellä on telttailu sallittu. Huolimatta virkistyskäytöstä saari ei ole kovin kulunut, lukuun ottamatta suosituimpia alueita.

Kalliosaaren eteläkärki kuuluu Kalliosaarenluodon- Prinsessan linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk) pesimälinnustonsa vuoksi. Kalliosaaren alue kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Kalliosaarenluoto (Bergholmskobben)

Kalliosaarenluoto on n. 0,2 ha kokoinen luoto lähellä Kallahdenniemeä. Se koostuu pyöreämuotoisesta silokalliosta ja somerikosta. Luodolla kasvaa kaksi puuta ja jonkin verran heinikkoa ja pensaikkoa. Kalliosaarenluoto kuuluu vedenalaisilta osiltaan Kallahden harju-, niitty- ja vesialueiden Natura-alueeseen. Kalliosaarenluoto on luonnonsuojelualue linnustonsa vuoksi. Lisäksi se kuuluu Kalliosaarenluodon-Prinsessan linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk) pesimälinnustonsa vuoksi sekä myös "Kallahdenniemen vedet"-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Kallioluoto (Berggrundet)

Kallioluoto on n. 0,5 ha kokoinen luoto, joka sijaitsee Kalliosaaren eteläkärjessä. Luoto koostuu kahdesta kallioalueesta, joissa on kauniita silokallioita. Kallioiden väliin jää matalampi, puustoinen ja kasvillisuuspeitteinen kangas, osa rannoista on ruovikkoisia. Kallioluodolla on tavattu lähes sataa erilaista putkilokasvilajia ja se onkin arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde (III lk.) monipuolisen ja näyttävän kasvustonsa tähden. Kallioluoto on myös luonnonsuojelualue linnustonsa vuoksi, sekä kuuluu Kalliosaarenluodon-Prinsessan linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk) pesimälinnustonsa vuoksi. Alue kuuluu myös "Kallahdenniemen vedet"-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Neitsytsaaret (Jungfruholmarna)

Neitsytsaaret sijaitsevat Vuosaarenselällä lähellä Kallahdenniemeä. Neitsytsaaret ovat pieni saariryhmä, joihin kuuluu Itäinen ja Läntinen Neitsytsaari sekä pari luotoa. Pitkänomainen Läntinen Neitsytsaari on n. 1,7 ha kokoinen; pyöreämuotoinen Itäinen Neitsytsaari on hieman alle hehtaarin kokoinen. Itäisen Neitsytsaaren kaakkoispuolella on kaksi pitkänomaista, matalaa ja paljasta kallioista luotoa, joista suuremmalla kasvaa muutama pieni puu; nämä kallioluodot ovat luonnonsuojelualuetta monipuolisen ja runsaan pesimälinnustonsa vuoksi.

Saaret ovat hahmoltaan metsäisiä, pääpuulajina on mänty. Läntisen Neitsytsaaren vanhan huvilan pihapiirissä on jälkiä huvilakulttuurista: laajoja syreeni-istutuksia, jonkin verran perennoja, lisäksi saarella on myös kivillä pengerryttyjä vanhoja polkuja. Saarten välissä on hyvin kapea salmi, joka on kapeimmillaan vain noin 5 metrin levyinen. Kapea salmi ja kallioiset rannat luovat viehättävän maisematilan saarten välille. Läntisen Neitsytsaaren eteläosissa on hienoja, laakeita silokalliorantoja, joilta avautuu hienoja maisemia Itäiseen saaristoon, sekä avoimet näkymät Vuosaareen ja Aurinkolahteen. Itäinen Neitsytsaari on luonteeltaan yksityinen kesämökkisaari.

Huomenlahja (Morgongåva)

Huomenlahja on hieman alle hehtaarin kokoinen saari melko lähellä Vuosaaren Uutelaa. Sillä on helposti tunnistettava, jyrkäpiirteinen ja kallioinen hahmo. Lähes koko saari on paljasta kalliota, ainoastaan muutamia puita kasvaa paikoitellen. Huomenlahja on kokonaisuudessaan geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde (1 lk), koska saari on vulkaanisperäistä kivilajia, tyyntälaavaa.

Kajuuttaluodot (Kajutörarna)

Kajuuttaluodot sijaitsevat Pikku Niinisaaren eteläpuolella, irti muista saarista. Kajuuttaluodot muodostuvat kahdesta erillisestä luodosta, jotka ovat hyvin matalia, vain metrin merenpinnan yläpuolella. Ne ovat kallioisia ja somerikkoisia luotoja, joilla kasvaa matalaa kasvillisuutta, lähinnä heinikkoa. Kajuuttaluodot ovat luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohde eli niistä tulee luonnonsuojelualue tulevaisuudessa.

Kajuuttaluodot ovat linnustollisesti arvokas kohde (I lk) pesimälinnustonsa vuoksi. Kajuuttaluodot kuuluvat myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Itäisen saariston linnusto on monipuolinen. Kuvassa Loppikarin lintuluoto.

Iso liluoto, Läntinen ja Itäinen liluoto, Malkasaari, Loppikari, Satamasaari, Pikku Satamasaari, Pohjoinen Villaluoto

Iso liluoto (Stora Iglo)

Iso liluoto sijaitsee Kallahdinselällä, melko lähellä Kallahdenniemeä. Iso liluoto on n. 3,5 hehtaarin kokoinen. Saari on maastonmuodoiltaan pääosin loiva ja matala, vain saaren itäkärki nousee hieman (+6,0mpy). Ison liluodon hahmolle on ominaista avoimet rannat; varsinkin saaren eteläpuolella on laajoja, kauniita silokallioalueita. Saari on muodoltaan polveileva ja rantoihin muodostuu useampia lahtia. Saaren keskiosa on puustoinen. Mänty on valtapuu, mutta kosteissa painanteissa kasvaa tervaleppää. Puusto on kärsinyt kuivuudesta, kallioalueiden männyt ovat paikoitellen kuolleet. Saari on Helsingin kaupungin työntekijöiden virkistysaari ja saari on paikoitellen jonkin verran kulunut. Isossa liluodossa on geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde (2. lk) eli saaren rannalla sijaitseva suuri siirtolohkare.

Itäinen liluoto (Östra Iglo) ja Läntinen liluoto (Västra Iglo)

Itäinen ja läntinen liluoto sijaitsevat Kallahdinselällä, melko lähellä Kallahdenniemeä. Ne kuuluvat samaan saariryhmään Ison liluodon kanssa. Itäinen liluoto on n. 0,8 ha kokoinen saari. Saaren hahmo on melko avoin. Saarella on puustoa, mutta se on harvahkoa, valtalajina on mänty. Kallioisilla rannoilla on silokallioita. Vanhan huvilan yhteydessä on paljon vanhaa puutarhakasvillisuutta, mm. laajasti levinnyttä syreeniä, siperianhernepensasta sekä perennoja.

Läntinen Iiluoto on pieni saari (n. 0,6 ha). Saari on melko puustoinen, valtalaji on mänty. Rannat ovat hyvin kivikkoisia, paikoin on silokallioita.

Malkasaari (Takvedaholmen) ja Loppikari (Gloppgrundet)

Malkasaari sijaitsee Kallahdinselällä, melko lähellä Kallahdenniemeä. Malkasaari on noin 3,5 hehtaarin kokoinen saari. Hahmoltaan se on hyvin puustoinen ja pinnanmuodoiltaan loiva. Metsä on eri-ikäistä ja vaihtelevan lajista sekametsää, paikoitellen on komeita kilpikaarnaisia mäntyjä. Rannat ovat kivikkoisia. Saarella on aikoinaan ollut huvila-asutusta ja maastossa on vieläkin havaittavissa puutarhan rakenteita, kuten kiviportaita ja -pengerryksiä, kivisiä kulkuväyliä sekä tyyppillistä huviloiden puutarhakasvillisuutta, mm. syreeni-istutuksia, siperianhernepensasta sekä perennoja ja sipulikukkia. Nykyisin Malkasaari on retkeilysaari.

Loppikari on pieni kari (n. 0,15ha), joka koostuu yhdestä suuremmasta kallioisesta luodosta ja useammista sitä ympäröivistä kareista. Karin hahmo on helposti tunnistettava, koska sillä kasvaa muutaman tervalepän ryhmä. Muuten karilla kasvaa jonkin verran ruohovartista kasvillisuutta. Loppikari on luonnonsuojelualue linnustonsa vuoksi. Lisäksi se on linnustollisesti arvokas kohde (II lk.) pesimälinnustonsa vuoksi.

Satamasaari (Hamnholmen) ja Pieni Satamasaari (Lilla Hamnholmen)

Satamasaari on noin neljän hehtaarin kokoinen saari ja sijaitsee Kallahdinselällä. Pieni Satamasaari sijaitsee pääsaaren luoteispuolella ja on n. 0,2 ha kokoinen. Satamasaari on vuonna 1934 perustettu kansanpuisto eli aikoinaan lähinnä työväestölle tarkoitettu virkistysalue. Alun perin saarella sai teltailla ja pian teltat vaihtuivat pieniin mökkeihin, jolloin alueesta tuli kesämaja-alue. Kesämajatoiminta on jatkunut saarissa näihin päiviin asti ja nykyään siellä on noin sata pientä kesämajaa. Mökkien suuresta määrästä huolimatta ne näkyvät kaukomaisemassa yllättävän vähän, saaren yleishahmo on metsäinen. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että kesämajojen ympäristön pitää olla luonnonmukainen, eikä puutarhamaisia istutuksia ole periaatteessa sallittu, jolloin mökit ovat luontevasti sijoittuneet luonnonpuuston ja kalliomaaston lomaan. Satamasaari on melko loivamuotoinen saari, korkeimman kohdan ollessa + 8 mpy. Puusto on sekametsää, lähinnä mäntyä, koivua ja pihlajaa. Majojen yhteydessä on pienimuotoisia istutuksia ja saaren vanhan, hienon päärakennuksen yhteydessä on puutarhakasvillisuuden jälkiä, mm. perennoja ja pensaita. Mökkien lähiympäristöt ovat paikoin kuluneet, mutta koska kulku on ohjattu polustoa pitkin, saaresta löytyy myös rehevää aluskasvustoa. Saareen kulkee vuoroveneyhteys ja saari on periaatteessa julkista aluetta, mutta tiheästi rakennetut majat luovat saareen aika yksityisen tunnelman. Saari on nykyisellään melko täyteen rakennettu ja uusien kesämajojen sijoitus on vaikeaa.

Pohjoinen Villaluoto (Norra Ullholmen)

Pohjoinen Villaluoto sijaitsee Villasaarenselällä melko lähellä Laajasalaa. Pohjoinen Villaluoto on hieman yli hehtaarin kokoinen saari, joka kuuluu Kotiluodon, Läntisen ja Itäisen Villaluodon muodostamaan saariryhmään. Pohjoinen Villaluoto on loivapiirteinen, puustoinen saari. Saarella on vaihtelevia metsätyyppejä sekametsästä mäntymetsään, rannoilla on tervaleppää. Paikoitellen metsissä on voimakas pensaskerros. Myös Pohjoisella Villaluodolla on pitkäaikaistelttialua, mutta se ei ole yhtä häiritsevää kuin naapurisaarella Itäisessä Villaluodossa.

Saaristossa on enemmän alkuperäistä kasvilajistoa kuin muualla Helsingissä. Kuva Hattusaaren dyyniketo-orvokeista.

Pihlajaluoto, Pihlajaluodonkupu, Nuottakari, Hattusaari, Välikarit, Kuminapaasi, Kärkipaasi, Tiirapaasi, Viklaskivi

Pihlajaluoto (Rönnskär)

Pihlajaluoto on hieman yli kolmen hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee muutaman saaren ja luodon muodostamassa ryppäessä. Saari on hahmoltaan melko loiva, mutta metsäinen. Saaren rannoilla, varsinkin eteläpäässä on laajoja, laakeita, hienoja silokalliorantoja. Puusto on pääasiassa mäntyä ja tervaleppää, saarella on myös harvinainen tuomilehto sekä pensasmaista katajaa. Saaren vanhan rakennusryhmän ympäristössä on kulttuurikasvillisuuden jäämiä, mm. vaahteraa ja terttuseljaa. Pihlajaluodon pohjoisosan keskivaiheilla on harvinaisen vaikuttava kelottuva mänty. Saarelta avautuu hienoja näkymiä Itäiseen saaristoon ja ulapalle, myös Vuosaari ja Vuosaaren satama näkyvät hyvin. Pihlajaluodossa on luonnonsuojelualue, joka koskee harvinaisen kenttöörakon kasvupaikkaa. Lisäksi saarella on kaksi muuta arvokasta kasvillisuus- ja kasvistokohdetta eli pohjoinen rantaniitty (I lk.) ja saaren lounaisosissa oleva rantaniitty (II lk.) Pihlajaluoto kuuluu myös Nuottakariniitty - Pihlajaluodon - Välikariniitty - Hattusaaren linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk.) runsaan saaristolinnustonsa vuoksi. Pihlajaluoto kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Pihlajaluodonkupu (Rönnskärskobben)

Pihlajaluodonkupu sijaitsee Pihlajaluodon länsipuolella. Luoto koostuu kolmesta erillisestä kalliosta ja niiden välisistä somerikoista, jotka ovat yhteensä lähes puolen hehtaarin kokoisia. Luodon nimi viittaa saarelle ominaiseen hahmoon eli kalliot ovat hyvin pyöreäpiirteisiä silokallioita. Pihlajaluodonkuvulla on merenrantakasvillisuutta, joka on paikoin rehevääkin. Pihlajaluodonkupu on luonnonsuojelualue linnustonsa vuoksi ja maihinnousu on kielletty pesimäaikaan. Pihlajaluodonkupu kuuluu myös Nuottakarin-Pihlajaluodon - Välikarin - Hattusaaren linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk.) runsaan saaristolinnustonsa vuoksi. Luoto kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Nuottakari (Notgrundet)

Nuottakari on pieni ja puuton kari (n. 0,1ha) Pihlajaluodon luoteispuolella. Kari koostuu korkeammasta kalliosta ja matalasta somerikkoalueesta. Nuottakari kuuluu Nuottakarin- Pihlajaluodon - Välikarin - Hattusaaren linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk.) runsaan saaristolinnustonsa vuoksi. Kari kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Hattusaari (Hattholmen)

Hattusaari on melko pieni (n. 2,5 ha) ulkosaaristossa sijaitseva saari, jolla on ketoja, nummimaista kasvillisuutta, avokalliota ja luonnonhiekkarantoja. Hahmoltaan Hattusaari on melko avoin, saari on vähäpuustoinen, pääpuulajina on mänty. Hattusaari on telttailusaari, jonka kova kulutus näkyy pienenä kuluneisuutena. Hattusaaren kaksi luonnonhiekkarantaa ovat luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi. Hattusaari on pesimäaikaan linturikas saari ja se kuuluukin Nuottakarin - Pihlajaluodon - Välikarin - Hattusaaren linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk.) runsaan saaristolinnustonsa vuoksi. Hattusaari on myös arvokas kasvillisuus- ja kasvistikohde (I lk.) monipuolisen saaristoluontonsa vuoksi. Hattusaari kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Välikarit (Mellangrunden)

Välikarit sijaitsevat ulkosaaristossa, Pihlajaluodon lähellä. Nämä pitkänomaiset luodot muodostuvat parista silokalliosta ja niiden välisestä sorakankaasta. Välikarit ovat melko pieniä (n.0,3 ha) ja hahmoltaan matalia, korkeimman kohdan ollessa 2,7m. Kari on karu ja puuton, siellä on ainoastaan hieman rantakasvillisuutta. Välikarit on luonnonsuojelualue linnustonsa vuoksi ja maihinnousu on kielletty pesimäaikaan. Kari kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen sekä Nuottakarin - Pihlajaluodon - Välikarin - Hattusaaren linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk.).

Kuminapaasi (Kumminhället)

Kuminapaasi on useamman pienen luodon ryhmä Pihlajaluodon koillispuolella. Luoto koostuu erillisistä silokallioista ja niitä yhdistävästä somerikosta. Kuminapaasi on yksi Helsingin parhaista lintuluodoista ja siksi se on Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015-2024 kohde eli tulossa suojelualueeksi. Kuminapaasi on myös luontotietojärjestelmässä linnustollisesti hyvin arvokas kohde (I lk.). Myös Kuminapaaden kasvillisuus on arvokas kasvillisuus- ja kasvistikohde (II lk.) näyttävän ja värikkään kasvustonsa vuoksi sekä harvinaisena ympäristötyyppinä. Kuminapaasi kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Kärkipaasi (Skatahället)

Kärkipaasi sijaitsee Pihlajaluodon itäpuolella. Se on pieni kallioluoto, joka muodostuu kahdesta kalliosydäimestä, jotka hädintuskin nousevat merestä.

Viklaskivi (Viklasklacken)

Viklaskivi on kallioinen, paljas luoto Villinginluodosta itään päin. Luoto muodostuu kahdesta toisistaan melko kaukana olevasta pikkukalliosta ja niiden välisestä vedenalaisesta kivikosta.

Tiirapaasi (Tirhället)

Tiirapaasi on karu, kallioinen ja matala luoto idässä lähellä Sipoon merialuetta. Se kuuluu "Kallahdenniemen vedet"-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Kivisaarta ja Karhusaarta yhdistävä silta.

Kivisaari , Kivisaarenluodot, Karhusaari, Kotiluoto, Itäinen ja Läntinen Villaluoto, Iso ja Pieni Villasaari

Kivisaari (Stenholmen)

Kivisaari sijaitsee Villasaarenselällä, melko lähellä Laajasaltoa. Kivisaari on hieman yli 4 hehtaarin kokoinen, pitkänomainen saari. Kivisaari sijaitsee saariryhmässä Karhusaaren, Ison ja Pienen Villasaaren sekä Kivisaarenluotojen kanssa. Saaren korkein kohta on lähes +11,0 mpy, joka on saaren kapeuteen nähden melko paljon. Kivisaari on nimensä veroinen; saari on hyvin kivikkoinen ja varsinkin saaren kaakkoisosan kivikkorinne on vaikuttava.

Kivisaaren hahmosta tekee tunnusomaisen silta Karhusaareen. Kivisaaren päärakennus, joka on 1920-luvun alusta, on erityisen komea puuhuvila. Päärakennuksen yhteydessä on aikoinaan ollut laaja ja hieno puutarha, jota hoiti puutarhuri. Puutarhassa on vanhoja terassointeja, kiviportaita ja rakenteita jäljellä. Vanhaa kasvillisuutta on myös jonkin verran, kuten perennoja, pensaita ja puustoa.

Muuten Kivisaari on yleisilmeeltään melko metsäinen, puusto on pääosin mäntyvaltaista, paikoitellen on koivua. Kivisaaren länsipäässä on arvokas kasvillisuus ja kasvistokohde (II lk.) eli merenrantaniitty, joka on myös luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi.

Kivisaarenluodot (Stenholmsörarna)

Kivisaarenluodot sijaitsevat Kivisaaren itälaidalla. Ne muodostuvat neljästä matalasta kallioisesta luodosta, jotka ovat yhteensä n. 0,3 ha kokoiset. Luodoilla kasvaa lähinnä rantaniittykasvillisuutta ja muutamia pieniä puita. Kivisaarenluodot ovat luonnonsuojelualue linnustonsa vuoksi.

Karhusaari (Björholmen)

Karhusaari sijaitsee Villasaarenselällä, melko lähellä Laajasaloo. Karhusaari sijaitsee saariryhmässä Kivisaaren, Ison ja Pienen Villasaaren ja Kivisaarenluotojen kanssa. Karhusaari on noin 0,8 ha kokoinen. Karhusaaren maisemallinen asema on erikoinen, se on pieni saari kahden suuremman saaren välissä. Kivisaareen se on kytketty sillalla, Isoon Villasaareen ei ole yhteyttä salmen yli. Etenkin Karhusaaren ja Ison Villasaaren välinen kapea salmi on kaunis salmen ylle kurottelvine koivuineen. Karhusaari on puustoinen ja mänty on pääpuulaji. Saaren rannat ovat pääosin kivikkoisia, osin kallioisia. Saari on saanut nimensä kahdesta karhunpojasta, jotka 1920-luvulla asustelivat saarella Kivisaaren huvilanomistajan lemmikkeinä.

Kotiluoto (Hemholmen)

Kotiluoto sijaitsee Villasaarenselällä melko lähellä Laajasaloo. Kotiluoto on n. 3 hehtaarin kokoinen saari, joka kuuluu Läntisen, Pohjoisen sekä Itäisen Villaluodon saariryhmään. Kotiluoto on hahmoltaan metsäinen. Saari muodostuu kahdesta kallioselänteestä ja niiden välissä olevasta laaksoalueesta; Kotiluoto on topografialtaan vaihteleva, korkeimpien kohtien ollessa lähes +11mpy. Saarella on suuria, vaikuttavan kokoisia siirtolohkareita, joista yksi, jopa Helsingin suurimmaksi mainittu, graniittisiirtolohkare on geologisesti tai geomorfologisesti arvokas kohde (1 lk). Myös saaren kasvillisuus on vaihtelevaa, selänteiden puusto on mäntyvaltaista, muualla sekametsää, paikoin kuusikkoa ja laaksoalueella lehtometsää.

Saaren päärakennuksen yhteyteen on 1920-luvulla perustettu laaja puutarha, jonka suunnittelija oli Paul Olsson, yksi aikansa johtavia puistosuunnittelijoita. Puutarha on aikoinaan ollut harvinaisen edustava esimerkki saariston huvilapuutarhoista satoine hedelmäpuineen, ruusutarhoineen ja akselisommitelmineen. Paljon puutarhan rakenteita, mm. kiviportaita ja -pengerryksiä, puistoväyliä sekä puutarhakasvillisuutta on vieläkin maastossa havaittavissa. Puutarha on kulttuurihistoriallisesti arvokas ja siitä on laadittu Kotiluodon puutarhahistoriallinen selvitys ja kasvillisuusinventointi (Liikuntavirasto B/45, 2012). Kotiluodon huvilavaiheesta peräisin on myös rannalla sijaitseva kärpässiener mallinen uimahuone, joka varmasti toimii monen veneilijän kiintopisteenä lähivesillä.

Itäinen Villaluoto (Östra Ullholmen)

Itäinen Villaluoto sijaitsee Villasaarenselällä melko lähellä Laajasaloo. Itäinen Villaluoto on noin 0,8 ha kokoinen saari, joka kuuluu Kotiluodon, Läntisen ja Pohjoisen Villaluodon muodostamaan saariryhmään. Itäinen Villaluoto on hahmoltaan puustoinen, loivamuotoinen ja melko matala saari. Puusto on mäntyvaltaista, saaren kivikkoisilla rannoilla on rantaniittyjä. Saari on retkeilykäytössä ja siellä on pitkäaikaisteltilua, joka on jättänyt jälkensä maastoon. Saarella on roskaisuutta ja kuluneisuutta. Pitkäaikaisteltilat usein laajasti levinneine pihapiireineen muodostavat yksityistettyjä alueita, jotka eivät houkuta muita retkeilijöitä

Läntinen Villaluoto (Norra Ullholmen)

Läntinen Villaluoto sijaitsee Villasaarenselällä melko lähellä Laajasalaa. Läntinen Villaluoto on pieni saari (n. 0,6ha), joka kuuluu Kotiluodon, Läntisen ja Itäisen Villaluodon muodostamaan saariryhmään. Läntisen Villaluodon hahmo on helposti tunnistettava; pyöreämuotoisen kallion päällä on täysikasvuinen mäntymetsä. Muuten saari on kasvillisuudeltaan pääosin heinävaltainen ja luonteeltaan niukka. Rannat ovat pääosin jyrkkiä kalliorantoja. Läntinen Villaluoto on retkeilysaari, mutta saari ei ole kovin kulunut. Läntiseltä Villaluodolta avautuu saaririkkaita näkymiä Itäiseen saaristoon.

Iso Villasaari (Stora Ullholmen)

Iso Villasaari sijaitsee Villasaarenselällä, melko lähellä Laajasalaa. Se sijaitsee saariryhmässä Kivisaaren, Karhusaaren, Pienen Villasaaren ja Kivisaarenluotojen kanssa. Iso Villasaari on Itäisen saariston kookkaimpia saaria noin 9 hehtaarin kokoisena. Se on yleishahmoltaan metsäinen ja sulkeutunut saari. Puusto on mänty- ja kuusivaltaista, kenttäkerroksessa on laajoja mustikkavarvikoita. Iso Villasaaren rannat ovat pääosin loivia ja kivikkoisia tai soraisia. Iso Villasaaren koillispuolella, merellä rannan tuntumassa on valtava siirtolohkare, joka on kauas näkyvä maamerkki. Iso Villasaaren ja Karhusaaren välinen kapea salmi muodostaa hyvin viehättävän maisematilan.

Iso Villasaari on luonteeltaan yksityinen kesämökkisaari. Iso Villasaaren maastossa on jälkiä vanhasta huvilakulttuurista, mm. kivisiä porttirakenteita, kiviaitoja, kivillä pengerrytetyjä teitä, sekä joidenkin huviloiden yhteydessä selvästi vanhaa puutarhakasvillisuutta.

Pieni Villasaari (Lilla Ullholmen)

Pieni Villasaari sijaitsee Ison Villasaaren kaakkoispuolella. Se on n. 1,3 hehtaarin kokoinen, melko loivamuotoinen, matala saari. Rannat ovat hyvin kivikkoisia. Saari on metsäinen, puusto on pääosin sekametsää. Pieni Villasaari on luonteeltaan yksityinen kesämökkisaari.

Santisen hiekkarannat ovat luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi, hiekkarantojen rantakasvillisuuden vuoksi se on myös arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde.

Iso Leikosaari, Pikku Leikosaari, Santinen, Haapasaari, Rate, Kutusärkkä

Iso Leikosaari (Stora Lekholmen)

Iso Leikosaari on lähes kuuden hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee kaava-alueen keskellä. Iso Leikosaari on Kallahden harjun osa ja se kuuluu Kallahden harju-, niitty- ja vesialueiden Natura-alueeseen merenalaiselta osaltaan. Iso Leikosaaren alue kuuluu myös valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan osana Kallahdenniemeä. Iso Leikosaaren vedenalaiset osat kuuluvat luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteeseen nimeltä Kallahden matalikko. Iso Leikosaari kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Maastonmuodoiltaan saari on pääosin loivapiirteinen ja matalahko, lukuun ottamatta kolmea kallioselännettä, joista korkein on +12,4 mpy. Koska saari on maastonsa puolesta melko avoin vallitsevaan ilmansuuntaan eli lounaaseen, se on altis tuulille. Saari on mataluutensa puolesta osittain altis tulville, eteläiseltä puolelta tulvaraja ulottuu lähes saaren keskiosaan asti. Saaren itäpäädyn rannat ovat kallioisia, saaren länsipäädyn rannat ovat soraikkoja sekä luonnonhiekkarantoja.

Iso Leikosaari on seurakuntien leirikäytössä ja intensiiviseen käyttöön nähden saari ei ole pahasti kulunut. Saaren leiritoiminnot on jaettu puurakenteisiin mataliin, punaisiin paviljonkeihin, jotka muodostavat viehättävän miljöö saaren melko luonnontilaisen ympäristön kanssa. Saari on hahmoltaan puustoinen

lukuun ottamatta avoimia ranta-alueita. Mänty on pääpuulaji, mutta rakennetun alueen läheisyydessä puusto on koivuvaltaista. Aluskasvillisuus on pääosin heinikkoa, paikoin mustikkavarvikkoa.

Isossa Leikosaaressa on kaksi luonnonsuojelulain mukaan suojeltua luontotyyppiä eli toinen on saaren etelärannalla oleva merenrantaniitty ja toinen saaren luoteisosassa oleva hiekkaranta. Luoteinen merenrantahietikko kasvustoineen on myös arvokas kasvillisuus- ja kasvistikohde (II lk.). Lisäksi noin puolet Isosta Leikosaaresta kuuluu geologisesti arvokkaaseen kohteeseen osana harjua, joka käsittää Kallahdenniemen ja harjusaaret (1 lk.)

Pikku Leikosaari (Lilla Lekholmen)

Pikku Leikosaari on hieman yli hehtaarin kokoinen, kaava-alueen keskellä sijaitseva saari. Keskeisen sijaintinsa vuoksi saarelta avautuu hienoja näkymiä niin Itäiseen saaristoon kuin avoimelle ulapallekin. Saarella on laakean näköinen hahmo, se on suhteellisen matala, korkeimman kohdan ollessa +6,5m. Pikku Leikosaarelle on ominaista rantojen kauniit silokalliot ja valoisa mäntymetsä. Saari on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hallinnassa ja ahkerassa virkistyskäytössä, joka on aiheuttanut roskaisuutta ja kuluneisuutta - myöskin saaren pohjakasvillisuus on muuttunut heinävaltaiseksi kulutuksen vuoksi. Tästä huolimatta Pikku-Leikosaaren lounaisrannalla on merenrantakasvustoa, joka on arvioitu arvokkaaksi kasvillisuus- ja kasvistikohdeksi (II lk.).

Santinen (Sandholmen)

Santinen on noin 4 hehtaarin kokoinen saari, joka kuuluu Kallahden harjuun, ja jonka osana se kuuluu valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Lisäksi Santinen kuuluu geologisesti arvokkaaseen kohteeseen osana harjua, joka käsittää Kallahdenniemen ja harjusaaret (1 lk.) Santista ympäröi Kallahden harju-, niitty- ja vesialueiden Natura-alue, johon se kuuluu merenalaiselta osaltaan. Santisen vedenalaiset osat kuuluvat luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteeseen nimeltä Kallahden matalikko.

Santinen on profiililtaan tasainen ja melko matala. Santinen on puustoinen saari, jonka hahmolle on tunnusomaista avoimet ja loivat hiekkaiset ja soraiset rannat; hienot luonnonhiekkarannat ovat Santiselle ominaisia. Puuston valtalajeina ovat mänty ja koivu. Saaren sisäosissa on yllättävän rehevää, lähes lehtomaista, mm. laajoja kielokasvustoja. Saareissa on ollut vanhaa huvila-asutusta, josta on näkyvillä puutarhanjäänteitä, puutarhan rakenteita kuten portaita, muureja, vanhoja betonirakenteisia kasvilavoja sekä kivisiä rantamuureja. Pihapiireissä on myös säilynyt vanhaa kasvillisuutta, kuten hedelmäpuita, perennoja sekä jaloja lehtipuita mm. tammea ja lehmusta. Nykyään Santinen on luonteeltaan yksityinen kesämökkisaari.

Santisella on luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi eli hiekkarannat; suojelualue jakautuu kahteen osaan, saaren kaakkois- ja länsipuolen rannoille. Lisäksi Santisen rannat ovat arvokas kasvillisuus- ja kasvistikohde (II lk.) hiekkarantojen rantakasvillisuuden vuoksi. Santinen kuuluu Ahvensaaren-Haapasaaren-Santisen linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (II lk) runsaan peruslinnustonsa vuoksi. Santinen kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Haapasaari (Aspholmen)

Haapasaari on 0,75 ha kokoinen saari lähellä Kallahdenniemeä. Haapasaari on kallioinen saari, osa rannoistakin on kalliojyrkänteitä. Haapasaari on kokoonsa nähden korkea saari (+8,0 mpy), jota länsipuolen äkkijyrkät kallioseinämat korostavat; sillä onkin helposti tunnistettava muoto. Saaren länsipuoli on

puustoisempi, pääpuulajina on mänty. Saarella on vanhempaa kesäasutusta, joiden pihapiirissä on kulttuurikasvillisuutta, mm. syreeniä. Saaren luoteisosassa oleva mökki on aivan rantaviivan tuntumassa. Haapasaari on luonteeltaan yksityinen kesämökkisaari.

Haapasaarta ympäröi Kallahden harju-, niitty- ja vesialueiden Natura-alue ja saari kuuluu siihen merenalaiselta osaltaan. Haapasaaren vedenalaiset osat kuuluvat luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteeseen nimeltä Kallahden matalikko. Haapasaaren alue kuuluu myös valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan osana Kallahdenniemeä. Haapasaari kuuluu Ahvensaaren-Haapasaaren-Santisen linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (II lk). Haapasaari kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Kutusärkkä (Lekholmsratan)

Kutusärkkä on pieni (n. 0,2 ha), merestä nouseva särkkä, jossa kasvaa yksi ainokainen puu. Kutusärkkä muodostuu parin kallioytimen ympärille kertyneestä kivi- ja sora-aineksesta; itse asiassa se on Kallahden harjun eteläisin osa ja sen pääte. Kutusärkkä kuuluu Kallahden harju-, niitty- ja vesialueiden Natura-alueeseen, valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan osana Kallahdenniemeä sekä on geologisesti arvokas kohde (1 lk) osana Kallahdenniemeä ja sen harjusaaria. Kutusärkkän vedenalaiset osat kuuluvat luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteeseen nimeltä Kallahden matalikko. Lisäksi Kutusärkkä on linnustollisesti arvokas kohde (II lk) pesimä- ja muuttolinnustonsa vuoksi - särkkä on Helsingin tärkeimpiä muuttavien kahlaajien levähdyspaikkoja. Se kuuluu myös " Kallahdenniemen vedet "-nimiseen maakunnallisesti tärkeään lintuvesialueeseen.

Jääkauden vaikutukset näkyvät Itäisessä saaristossa monin paikoin: saariston silokalliot ovat mannerjään hiomia ja suuret siirtolohkareet ja louhikot jään kuljettamia; kuvassa Tammaluodon pirunpelto.

Tammaluoto, Tammaletto, Tammaluodonkari, Pitkärivi, Hyljepaadet

Tammaluoto (Märskrinet)

Tammaluoto sijaitsee ulkosaaristossa, Itäsaarten saariryhmässä (Östra Holmarna), jonka suurin saari se 2,5 hehtaarin kokoinena on. Saaren siluettia hallitsee kaksi laajalatuksista mäntyä, jotka tekevät Tammaluodon hahmosta kaukaa tunnistettavan. Tammaluodolle on ominaista jyrkät, sileät avokalliot, joiden väleissä on jonkin verran puustoa, pensaikkoa ja soisia painanteita. Rannan tuntumassa on vaikuttava pirunpeltomainen rantakivikko. Saaren erikoisuus on rehevä ulkosaaristolehto, joka on syntynyt ilmeisesti simpukakkalkin seurauksena; tämä lehto on arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde (II lk). Tammaluoto on myös linnustollisesti arvokas kohde (I lk).

Tammaluodon korkeimmalta kalliolta (+13,1 mpy) avautuu upea näköala koko pääkaupunkiseudun rannikolle aina Porkkalanniemeltä Sipooseen. Tammaluoto on hyvin luonnontilaisen oloinen saari, jossa ihmisen jälki näkyy vain korkeimman kallion laella olevissa kallioon leikatuissa syvennyksissä, joissa on sijainnut kenties toisen maailmansodan aikaisia puolustusrakennelmia.

Tammaluodonkari (Märaskringsgrundet) ja Tammaletto (Märaskringsklacken)

Tammaluodonkari ja Tammaletto ovat puuttomia, kallioisia ja somerikkoisia kareja, jotka sijaitsevat Tammaluodon koillis- ja lounaispuolilla. Nämä pienet karit kuuluvat samaan linnustollisesti arvokkaaseen kohteeseen (I lk) kuin Tammaluoto.

Pitkärivi (Långratan)

Pitkärivi on hieman yli kahden hehtaarin kokoinen luoto, joka sijaitsee ulkosaariston ja avomeren taitteessa. Tämä nimensä mukaisesti pitkänomainen saari kuuluu Itäsaarten saariryhmään. Pitkärivi koostuu muutamasta korkeammasta kallionnyppylästä, joita yhdistää kivikkokangas. Pitkärivi on vähäpuustoinen, mutta kasvillisuudeltaan yllättävän rikas, saaresta on löytynyt 113 eri putkilokasvia; se onkin arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde (II lk) tämän vuoksi. Luoto on myös linnustollisesti arvokas kohde (I lk). Pitkärivi on hyvin luonnontilainen saari, jossa kävijöitä on verrattain vähän.

Hyljepaadet (Sälstenarna)

Hyljepaadet sijaitsevat Pitkärivin pohjoispuolella. Hyljepaadet muodostuvat täpärästi vedenpinnan yläpuolella olevasta pienestä kalliosta ja sitä ympäröivästä kivikosta.

Louesaaren etelärannalla on ulkosaariston tunnelmaa.

Hernesaaari, Hinholma, Neitsytsaari, Kuusiluoto, Louesaari

Hinholma (Hindholmen)

Hinholma sijaitsee Santahaminan itäpuolella. Hinholma on noin kolmen hehtaarin kokoinen ja muodoltaan erikoinen, polveileva saari. Hinholma on pääosin aika alava, mutta saaren itäosassa on korkea kallio (+15,8 mpy). Kalliolta avautuu hienoja näkymiä lounaan suuntaan ulapalle. Hinholman etelärannat ovat hyvin kivikkoisia, kun taas saaren keskiosan pohjoisrannalla on pitkä hiekkaranta. Hinholma on

hahmoltaan puustoinen, valtalajina on mänty. Saaren länsi- ja itäosia yhdistävällä matalalla hiekkaisella kankaalla on rantaheinikköä ja -kasvustoa. Hintholma kuuluu pääosin Santahaminan linnoituspiiriin.

Hernesaari (Ärtholmen)

Hernesaari on 13 hehtaarin kokoisena yksi Itäisen saariston suurimpia saaria. Se sijaitsee Villingin eteläpuolella Santahaminan lähellä ja kuuluu sotilasalueeseen. Hernesaaren muoto on erikoinen, se muodostuu ikään kuin kahdesta erillisestä saaresta, joita yhdistää matala hiekkakannas. Itä- ja länsiosan välissä on kapea, vuonomainen lahti, joka muodostaa poikkeuksellisen vaikuttavan maisematilan länsiosan jyrkkine kallioineen. Hernesaari on suhteellisen korkea (+16,0mpy) ja kallioinen. Kallioita on louhittu monesta kohtaa, ilmeisesti aikoinaan joko Santahaminan tai Suomenlinnan tarpeisiin. Saaresta avautuu hienoja maisemia avomerelle. Rannat ovat pääosin kalliota ja kivikkoisia; saaren eteläpuolella on hienoja, laajoja silokallioalueita. Saaren pohjoispuolella on luonnonhiekkarantaa ja somerikköä. Hernesaaren eteläisimmässä kärjessä on hiidenkirnu.

Hernesaari on melko puustoinen, mutta puusto ei ole kovin tiheää, vaan harvahkoa kalliometsää, varsinkin saaren itäpuolella. Puuston valtalaji on mänty, pohjoispuolen alavammalla rannalla on myös lehtipuustoa. Hernesaarella on arvokas kasvillisuus ja kasvistokohde (I lk), jonka alue käsittää saaren etelä- ja itärannat sekä puoliskojen välisen vuonomaisen lahden. Alueella on erilaisia kasvillisuustyyppisiä, kuten kalliorantojen kasvustoa, maakannaksen hietikoilla merenrantakasvillisuutta ja vuonolahden perukassa on merenrantaniitty rehevimpine lajeineen. Hernesaaren eteläranta onkin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohde eli siitä tulee luonnonsuojelualue tulevaisuudessa. Hernesaari on paikallisesti tärkeä lepakkoalue (III lk) kuului Hernesaaren ja Neitsytsaaren lepakkoalueeseen.

Kuusiluoto (Granholmen)

Kuusiluoto sijaitsee Villingin eteläpuolella, Viipurinkaidan salmen varrella. Saari on lähes hehtaarin kokoinen. Kuusiluodosta pääosa on avokalliota, lounaispuolella on laajoja silokallioita. Saari on melko matala, ainoastaan kaakkoiskulmassa on korkeampi kallio. Saaren keskiosassa on pieni metsikkö, jonka valtalaji on mänty - saaren nimestä huolimatta. Kuusiluoto kuuluu Villingin ja Itä-Villingin arvokkaaseen lepakkoalueeseen. (I lk.)

Neitsytsaari (Jungfruholmen)

Neitsytsaari sijaitsee Villingin eteläpuolella, Viipurinkaidan salmen varrella. Se on kahden hehtaarin kokoinen ja muodoltaan kompakti saari. Neitsytsaari on hahmoltaan metsäinen, puusto on mäntyvaltaista ja pensaskerrostoa on vähän, mikä tekee saaresta tuulille avoimen.

Neitsytsaari on kokoonsa nähden korkea saari (+13mpy); etenkin idänpuoleiset kalliorannat ovat hyvin jyrkkiä. Hyviä mairinnoisupaikkoja on harvassa kohdassa, saarelle on vaikea rantautua. Saaren etelä/kaakkoisrinne on hyvin kivikoinen ja lohkarikkoinen. Rannat ovat pääosin kivikkoisia, etelärannalla on pieni luonnonhiekkaranta. Saaren kallioita on louhittu monesta kohtaa, ilmeisesti Santahaminan tai Suomenlinnan tarpeisiin.

Neitsytsaari on paikallisesti tärkeä lepakkoalue (III lk.) kuului Hernesaaren ja Neitsytsaaren lepakkoalueeseen.

Louesaari (Trutholmen)

Louesaari on hieman yli 5 hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee Villingin eteläpuolella, sijoittuen jo ulkosaariston puolelle. Louesaari on pitkänomainen, kapea saari, joka on muodoltaan kuin kallioinen harjanne. Saaren hieno, kallioinen kulkuväylä meneekin tämän harjanteen laella. Saaren korkein kohta on yli 13m, mikä on paljon saaren kapeuteen nähden. Louesaari on hahmoltaan kaksijakoinen, eteläpuolelta saari on karu, kallioinen ja lohkarikkoinen, kun taas pohjoispuoli on metsäinen ja somerikkorantainen. Saaren puusto on mäntyvaltaista, puut ovat pieniä ja kitukasvuisia. Saaren eteläranta on poikkeuksellisen vaikuttava, avoimilla silokallioilla on suuria kivenlohkareita ja ulapalle aukeaa hieno näkymä - siellä on jo ulkosaariston tunnelmaa. Saari on toiminut Postin työntekijöiden kesämaja- ja kesämökkisaarena ja paikoitellen vanhat pressumajat ovat melko epäsiistejä.

Villingistä löytyy erityisen paljon vanhaa huvilakulttuuria.

Villinki, Maununkari, Sikosaari, Varviluoto, Pukkiluoto

Villinki (Villinge)

Villinki sijaitsee Laajasalon eteläpuolella, lähellä mannerta. Villinki on Itäisen saariston kaava-alueen suurin saari noin 140 hehtaarin kokoisena. Saaren korkein kohta +25,3 mpy. Villinki on topografialtaan vaihteleva, saari koostuu lukuisista selännteistä, joiden välissä on laaksopainanteita. Saari on myös muodoltaan monipolvinen, saaren rannoille muodostuu useita suojaista, syviä sisälahtia, joilta avautuu rajautuneita merimaisemia; nämä "laguunit" luovat Villingin maisemille omaleimaisuutta.

Villingin etelä- ja pohjoispuoli ovat aika eri luonteisia. Saari on pohjoispuolelta metsäinen, mutta etelä- ja länsipuolelta kallioinen. Saaren metsät ovat havupuuvaltaisia, ainoastaan laaksopainanteissa, vanhojen

viljelymaiden kohdilla ja pihapiireissä on lehtipuita. Saaren metsätyypit vaihtelevat kuivista kallionlakimänniköistä laajoihin kuusimetsiin.

Villingin tunnusomaisiin piirteisiin kuuluvat saaren läpi kulkevat, melko leveät yleiset polut ja niitä usein reunustavat pitkät kylmäladotut kiviaidat. 1800-luvulla saari oli venäläisten upseerien ja virkamiesperheiden hallussa, jolloin ilmeisesti Santahaminan venäläiset rangaistusvangit rakensivat kilometrikaupalla jatkuvat kiviaidat, jotka oli tarkoitettu suojaamaan peltoja laiduntavilta eläimiltä.

Villinki on aikoinaan ollut huvilakulttuurin keskittymä. Huvilakausi alkoi 1800-luvun loppupuolella ja palstoitus jatkui 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Vanhoilla huviloilla oli laajat pihapiirit, pihat olivat usein aikansa merkittävimpien maisema-arkkitehtien suunnitteleamia. Näistä upeista vanhoista huvilapuutarhoista osa on nykyäänkin hienossa kunnossa, toiset pidetään laajoina avoimina alueina nurmikenttineen ja jotkin ovat päässeet villiintymään tai katoamaan. Vanhoja puutarharakenteita on paljon jäljellä; pengerryttäjä käytäviä, kivimuureja, -portaita ja -pengerryksiä sekä runsaasti vanhoja puutarhaistutuksia ja laaja valikoima puutarhalajistoa. Rannoilla näkyy vielä paljon vanhoja valkokaiteisia laitureita ja joitain uimahuoneitakin.

Villingin luonnonympäristö on erityisen arvokas ja siellä on paljon luontokohteita. Maisemallisesti hienoja kohteita ovat mm. Tulikallion ja Pukkiluodon kalliot saaren eteläpuolen keskiosassa, Myrskykallion silokalliot saaren kaakkoisosassa sekä niiden läheisyydessä oleva Vuorilahdenlampi, joka on merestä irti kuroutunut kluuvilampi. Vuorilahdenlampi ympäristöineen on lisäksi arvokas kasvillisuus ja kasvistokohde (I lk), sekä vesilain suojelema glo-lampi kohde. Vuorilahden lammen seutu on myös matelija- ja sammakkoeläinkohde (II lk), koska se on tärkeä lisääntymisalue niille. Saaren toinen arvokas kasvillisuus ja kasvistokohde on Villingin itäpään metsäalue (II lk), joka on luonnontilainen kuusi-mäntymetsä, josta voi kehittyä aarnimetsä.

Saarella on useita geologisesti tai geomorfologisesti arvokkaita kohteita. Pukkiluoto-Tulikallion alue on arvokas kallioalue (1.lk) ja sen kaakkoispuolella on Viipurinkiven siirtolohkare (1.lk), joka on toiminut vuosisatoja viereisen Viipurinkaidan väylän kummelina. Saarella on monia geologisesti tai geomorfologisesti arvokkaita siirtolohkareita: yksi 1.lk, 3 kappaletta 2. lk ja kaksi kappaletta 3.lk.

Linnustollisesti arvokkaita kohteita on neljä: saaren eteläinen (III lk) ja pohjoinen (III lk) keskimetsä runsaan peruslajistonsa vuoksi, saaren pohjoisosan metsä (III lk) kuusihavumetsän peruslajistonsa vuoksi sekä länsiosan huvila- ja sekametsäalue (III lk) tervalepikoineen runsaan peruslinnustonsa vuoksi.

Koko Villinki on arvokasta lepakkoaluetta (I lk), koska vanhat huvilat puutarhoineen ja saaren sokkeloiset rannat sisälähtineen tarjoavat lepakoille edulliset elinolosuhteet; saari on Helsingin parhaita lepakkopaikkoja. Suomen kaikki lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla rauhoitettuja. Ne kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden levähdys- ja lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä koko Euroopan Unionin alueella.

Maununkari (Månsholmen)

Maununkari sijaitsee Villingin pohjoispuolella Villasaarenselällä Sikosaaren yhteydessä. Se on noin 0,15 ha kokoinen. Maununkari on maastonmuodoiltaan hyvin matala ja muodostuu pääosin lohkarikosta ja somerikosta. Karin keskiosassa kasvaa pieni metsikkö, joka on lehtipuuvaltainen. Maununkari kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Sikosaari (Svinholmen)

Sikosaari on lähes hehtaarin kokoinen saari Villingin pohjoispuolella, Villasaarenselällä. Sikosaari on maastonmuodoiltaan hyvin matala saari, jonka korkein kohta on vain +3,0 mpy. Mataluutensa vuoksi saari on erityisen tulva-altis, eikä käytännössä saarella ole nykykäytännön mukaista rakennuspaikkaa vapaana. Rannat ovat pääosin kivikkoisia. Sikosaarella on runsas puusto, puusto on mäntyjä ja lehtipuustoa. Maununkari kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Varviluoto (Varvholmen)

Varviluoto sijaitsee Villingin koilliskulmassa, josta ainoastaan kapea ja matala salmi erottaa sen. Varviluoto on kuitenkin yhteydessä Villinkiin sillalla. Varviluoto on 1,2 hehtaarin kokoinen ja kokoonsa nähden aika korkea (+10 mpy) ja maastonmuodoiltaan jyrkkä. Saari on melko puustoinen, valtalajina on mänty. Varviluoto kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Pukkiluoto (Bockholmen)

Pukkiluoto on noin kolmen hehtaarin kokoinen saari, joka sijaitsee Villingin saaren sisälahdessa, saaren etelärannalla. Pukkiluoto on kokoonsa nähden todella korkea, korkeimmillaan +19,7 mpy ollen Itäisen saariston kaava-alueen korkeimpia kohtia. Saari on kallioinen, mutta sillä kasvaa myös männikköistä kalliometsää. Pukkiluoto kokonaisuudessaan on geologisesti tai geomorfologisesti arvokas alue (1.lk) maisemallisen merkittävyytensä ja harvinaisen korkeutensa ja jyrkkärantaisuutensa vuoksi. Pukkiluoto kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Itä-Villinki kuului Viaporin merilinnoitusketjuun ja saarella on I-maailmansodan aikaisia tykkipattereita ja muita rakenteita.

Itä-Villinki, Harjaluoto, Tupsu, Pitkäpaasi, Kutupaasi, Villinginluoto, Kutusärkkä

Itä-Villinki (Östra Villinge)

Itä-Villinki sijaitsee Villingin itäpuolella, saaria erottaa toisistaan vain kapea Kivisalmi. Itä-Villinki on noin 34 hehtaarin kokoinen saari ja yksi Itäisen saariston kaava-alueen suurimpia. Itä-Villinki on RKY-alue, koska se on ollut Viaporin merilinnoitusketjun osa. Saarella on vieläkin I. maailmansodan aikaisia tykkipattereita ja muita rakenteita, jota kuuluvat muinaismuistolain piiriin. Nykyään saarella sijaitsee rannikkotykkivartiolinnake ja maihinnousu on kielletty.

Saaren korkein kohta on +17,7m. Saari muodostuu kahdesta selänneestä, joiden väliin jää kapea laaksovyöhyke. Maastossa on paikoitellen suuria lohkarekasaumia, ja myös saaren etelärannat ovat hyvin lohkareikkoisia ja kallioisia. Etelärannalta avautuu hienoja näkymiä merelle. Itä-Villingissä on useita geologisesti tai geomorfologisesti arvokkaita kohteita: siirtolohkareikko (2.lk), lohkarekasauma (1.lk), nojaavat siirtolohkareet (1.lk), hyvin suuri siirtolohkare (1.lk) sekä pari siirtolohkareta (2.lk).

Itä-Villinki on hahmoltaan hyvin metsäinen. Saaren puusto on vaihtelevaa sankoista kuusimetsistä kallionlakimetsiin ja sekametsistä reheviin lehtoihin. Itä-Villingissä on luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi eli merenrantaniitty saaren itäosassa. Lisäksi saarella on arvokas kasvillisuus ja kasvistikohde (II lk.) eli saaren pohjoisrannalla oleva luonnontilainen kuusimetsä, joka muistuttaa jo

aarniometsää. Itä-Villingissä on kaksi linnustollisesti arvokasta kohdetta; kummatkin ovat sekametsiä, joissa on runsas metsän peruslajisto (III lk).

Koko Itä-Villinki kuuluu Villingin ja Itä-Villingin arvokkaaseen lepakkoalueeseen (I lk). Itä-Villingin vanhat huvilat ja pohjoisrannan järeät sekametsät tarjoavat lepakoille edulliset elinolosuhteet. Itä-Villingissä on useita maanalaisia tiloja, joita lepakot käyttävät talvehtimisaikoinaan. Suomen kaikki lepakkolajit ovat luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla rauhoitettuja. Ne kuuluvat myös EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden levähdys- ja lisääntymisaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä koko Euroopan Unionin alueella.

Harjaluoto (Borstan)

Harjaluoto sijaitsee Itä-Villingin pohjoispuolella. Se on pieni alle 0,5 ha kokoinen luoto. Harjaluoto on matala, korkeimman kohdan ollessa +2mpy. Mataluudesta huolimatta saari on männikön peittämä, mikä antaa luodolle sen helposti tunnistettavan hahmon. Harjaluoto on linnustollisesti arvokas kohde (III lk.) pesimälinnustonsa vuoksi. Harjaluoto kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk). Harjaluoto sijaitsee puolustusvoimien hallinnoimalla alueella ja mairinnoukseen tarvitaan lupa.

Kutupaasi (Kutuhället)

Kutupaasi on noin 0,25 ha kokoinen kari Itä-Villingin eteläpuolella. Se koostuu neljästä pienestä karista ja yhdestä suuremmasta luodosta. Kutupaasi on täysin paljas ja kallioinen. Suurin kari muodostuu kalliosydämen ympärille kertyneestä lohkareikosta ja somerikosta, keskiosissa on hieman rantaniittykasvillisuutta. Kutupaasi kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Pitkäpaasi (Långhället)

Pitkäpaasi on noin 0,1 ha kokoinen kari aivan Itä-Villingin itäpuolella. Pitkäpaasi on täysin paljas ja kallioinen. Pitkäpaasi kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Tupsu (Österhället)

Tupsu on pieni (0,25 ha) luoto Itä-Villingin itäpuolella, siihen kuuluu myös muutama pienempi kari. Se on kallioinen, matala ja paljas luoto, jota koristaa merimerkki. Tupsu kuuluu Villingin ja Itä-Villingin lepakkoalueeseen (I lk).

Villinginluoto (Villingekobben)

Villinginluoto on pieni (0,3 ha) luoto Itä-Villingin edustalla. Saaren kokoon nähden korkea avokallio kohoaa +5,2 mpy korkeuteen. Luoto on lähes kasviton, muutamaa pensasta lukuun ottamatta.

Pikku-Niinisaassa on viehättävä, matala luonnonhiekkalahti.

Pikku-Niinisaari, Niinisaarenkarit

Pikku Niinisaari (Lilla Bastön)

Pikku Niinisaari sijaitsee aivan Helsingin ja Sipoon rajalla, lähellä Vuosaaren satamaa. Yli 30 hehtaarin kokoisena se on yksi Itäisen saariston suurimpia saaria. Saaren korkein kohta on +16,0 mpy. Pikku Niinisaaresta avautuu hienoja merellisiä maisemia Itäiseen saaristoon ja ulapalle. Saaren etelä- ja lounaisrannat ovat pääosin kivikkoisia, mutta etelärannan keskiosassa on viehättävä, matala luonnonhiekkalahti, jota reunustavat hienot kallioalueet.

Pikku Niinisaari on lähellä Vuosaaren satamaa ja sieltä avautuu suoria näkymiä satama-alueelle. Sataman melu kuuluu varsinkin saaren pohjois- ja koillispuolelle. Sataman läheisyys luo saarelle myös omaleimaisuutta isojen alusten purjehtiessa ohi ja yllättävien, värikkäiden satamanäkymien vilahdellessa metsänlomasta.

Pikku Niinisaari on hahmoltaan metsäinen, siellä on vaihtelevia metsätyppejä mäntyvaltaisesta karukokankaasta reheviin kuusimetsiin. Pikku Niinisaassa on aikoinaan ollut pysyvää asumista. Vanhojen talojen pihapiireissä on vanhaa kulttuurikasvillisuutta. Saaren huvilakulttuuri on myös jättänyt jälkensä; monen huvilan yhteydessä on ollut laajoja ja komeita puutarhoja, joista osa on edelleen hoidettuina pihoina, osa villiintyneinä. Vanhoissa pihapiireissä on villiintyneitä perennoja, lajeina mm. akankaalia, vuohenkelloa, kotkansiipeä, iiriksiä, unikkoja, mehikasveja, maksaruohoja; sekä pensaita kuten

syreenejä, hernepensasta sekä puita kuten vaahteroita, lehmuksia, jopa vanhoja, suurikokoisia hevoskantanjoita. Maastossa näkyy myös puutarhojen vanhoja kivirakenteita kuten kiviaitoja, -portaita, -pengerryksiä ja kulkuväyliä.

Pikku-Niinisaassa on luonnonsuojelualue rantaniittykasvillisuuden vuoksi, alue sijaitsee saaren etelärannalla ja siihen kuuluu pieni niemi. Lisäksi Pikku Niinisaassa on arvokas kasvillisuus- ja kasvistokohde (I lk) eli saaren kaakkoiskärjen ulkosaaristotyyppinen merenrantaniitty; osa tästä merenrantaniitystä on myös luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi.

Pikku Niinisaassa on kaksi geologisesti tai geomorfologisesti arvokasta kohdetta eli kallioalue, joka koostuu kerroksellisesta tuffiitista (2.lk) sekä kolmen lohkareen kalkkikiviesiintymä etelärannalla (2.lk).

Niinisaarenkarit (Lillbastöhallarna)

Niinisaarenkarit sijaitsevat Pikku-Niinisaaren eteläpuolella, ne muodostuvat kahdesta kallioisesta karista. Nämä matalat ja puuttomat karit ovat yhteensä 0,14ha kokoisia.

Lähteet:

Helsingin edustan saaristoselvitys osa 1, Yleiskaavaosaston julkaisu YB:5/86, Tuula Lahti, Timo Permanto

Helsingin edustan saaristoselvitys osa 2, Yleiskaavaosaston julkaisu YB:5/86, Timo Permanto

Helsingin kalaston historiaa, muutoksia ja nykypäivää, Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 2/2007. Nuutti Kangas

Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet, Wermundsen Consulting Oy, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2014

Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2015–2024 ja metsäverkostoseelvitys, Sito Oy ja Ympäristösuunnittelu Enviro Oy, Helsingin ympäristökeskus, 2015

Helsingin tuulipuiston maisemallinen ja kaupunkikuvallinen selvitys. Yleiskaava 2002 selvityksiä. Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto, kaavoitusosasto. Molino Oy. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, 2001.

Kotiluodon puutarhahistoriallinen selvitys ja kasvillisuusinventointi, Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, Luontotieto Keiron Oy, Liikuntavirasto B/45, 2012

Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. Tringa 37/38:140-174, Markus Ellermaa, 2011

Saaristo-opas, Helsingin kaupungin liikuntavirasto, merellinen osasto, 2010

Valtakunnallinen harjijensuojeluohjelma, Ympäristön- ja luonnonsuojeluosaston julkaisu D ; 6, Helsinki : Ympäristöministeriö, 1984